શિક્ષણનો અધિકાર

સમગ્ર શિક્ષા

સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે

પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક

ધોરણ 5

વિદ્યાર્થીનું નામ _____ રોલ નંબર _____

શાળાનું નામ _____ વર્ગ _____

મારા વિશે વધુ જાણો...

માતાનું નામ: _____

પિતાનું નામ: _____

શાળામાં અભ્યાસ કરતાં ભાઈ/બહેનનાં નામ અને ધોરણ:

_____

_____

_____

મારી જન્મ તારીખ : _____

બેંક ખાતા નંબર : _____

બેંકનું નામ : _____ IFSC કોડ _____

વજન : _____ ઊંચાઈ : _____

બ્લડ ગ્રૂપ : _____ BMI : _____

મારો શોખ : _____

મારો પ્રિય રંગ : _____

મારી પ્રિય રમત : _____ રાષ્ટ્રીય રમત : _____

મારું પ્રિય પક્ષી : _____ રાષ્ટ્રીય પક્ષી : _____

મારું પ્રિય પ્રાણી : _____ રાષ્ટ્રીય પ્રાણી : _____

મારું પ્રવાસનું પ્રિય સ્થળ : _____

મારા પિતાનો વ્યવસાય : _____

મારી માતાનો વ્યવસાય : _____

મારા મિત્રોનાં નામ : _____

_____

_____

વાલીની સહી શિક્ષકની સહી

*(વિદ્યાર્થીએ વાલી તથા શિક્ષકની મદદથી નોંધ કરવી.)

પ્રેરણા

ડૉ. રતનકંવર એચ. ગઢવીચારણ (IAS)

સ્ટેટ પ્રૉજેક્ટ ડાયરેક્ટર, સમગ્ર શિક્ષા

માર્ગદર્શન

પ્રકાશ ત્રિવેદી

નિયામકશ્રી, જી.સી.ઈ.આર.ટી.,

ગાંધીનગર

ડૉ. એમ. એમ. પટેલ (GAS)

એ.એસ.પી.ડી., સમગ્ર શિક્ષા

ગાંધીનગર

એસ. જે. ડુમરાળિયા

સચિવ, જી.સી.ઈ.આર.ટી.,

ગાંધીનગર

મહેશ મહેતા

સચિવ, સમગ્ર શિક્ષા

ગાંધીનગર

સંકલન

ધર્મેશ રામાનુજ
ડૉ. ભાર્ગવ ઠક્કર
અનિલકુમાર ઉપાધ્યાય
અતુલભાઈ પંચાલ
સુચિતકુમાર પ્રજાપતિ
સંજયભાઈ ચૌધરી
રીઝવાનાબેન મિરઝા
હેમલબેન પંડ્યા
નિરવ મિસ્ત્રી

લેખક-સંપાદન

અંકુરભાઈ દેસાઈ
કંદર્પભાઈ જોશી
બ્રિજેશભાઈ પાંચાણી
ખોડીદાસ મોહનભાઈ શિયાળ
પુનમબેન જોષી
બાબુભાઈ પટેલ
દિપકભાઈ રાજ્યગુરુ
આશિષ રામાણી
અર્ચનાબેન દવે
રૂપલ સુનિલભાઈ ધ્રુવા
મીરાબેન ડોડીયા
અંકલેશ ચંદુલાલ કોરડે
કૃપાબેન આર. નાકર
નરેશભાઈ કે. કુંભાર
અનામિકાબેન ત્રિવેદી
હિમાંશુ મહેતા
નિલમબેન પટેલ
સંજયભાઈ બી. વાળોદરા

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુક આમુખ

રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ-2020 અનુસાર બાળકની શીખવાની પ્રક્રિયા માત્ર વર્ગોમાં જ થાય તેવું નથી, આસપાસના પર્યાવરણ, મિત્રો, સગાંવ્હાલાં, ઘર, પડોશ, જાહેર સ્થળો, પ્રવાસન સ્થળો અને અન્ય સ્રોતમાંથી પણ શીખવાનું બનતું હોય છે. બાળકોની શીખવાની શરૂઆત પ્રશ્નો, જિજ્ઞાસા અને કુતૂહલતાથી થતી હોય છે. બાળકો પોતાના મનમાં ઉદ્‌ભવતી સમસ્યાઓનું સમાધાન આસપાસના પર્યાવરણમાંથી જાતે કરતાં હોય છે. એટલે તેઓ રમતાં-રમતાં, ગીતો ગાતાં, ચિત્રો દોરતાં, તોફાન મસ્તી કરતાં તેમજ તેઓની ઇચ્છા મુજબના વર્તન દ્વારા પણ સતત શીખવાની દિશામાં જ કામ કરી રહ્યાં હોય છે. આ બધી સમસ્યા ઉકેલની બાબતો તરફ બાળકો જતાં હોય ત્યારે તેમની જાણ બહાર સ્વાભાવિક રીતે પણ ચોક્કસ એક સોપાનની પ્રક્રિયામાંથી પસાર થતાં હોય છે.

આવી જ બાબતને ધ્યાને લઈ રાજ્યની શાળાઓમાં અભ્યાસ કરતાં **ધોરણ 5નાં** બાળકોમાં પોતાના શીખવાના ભાગરૂપે અભ્યાસક્રમની અગત્યની બાબતો, તેના સાથે સંકળાયેલા વિશેષ જ્ઞાન અને સ્થાનિક સ્થિતીને ધ્યાને લઈ આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે. આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકથી બાળકોમાં શીખવાની નવી નવી બાબતોમાં જિજ્ઞાસાનું નિર્માણ, પ્રૉજેક્ટ બાદ શીખેલી બાબતોથી જ્ઞાનમાં વધારો, શીખેલી બાબતોથી જે જ્ઞાન મળ્યું હશે તેનાથી જીવનપર્યંત કશુંક બોધરૂપ પ્રાપ્ત થવાથી ક્રિયામાં પરિવર્તન, શીખવાના વિવિધ રસ્તાઓની ઓળખ થવાથી કૌશલ્ય વિકાસ તથા સશક્તિકરણ નિર્માણ અને શીખવા માટે અન્યની મદદ કે સહભાગીતા મેળવવાનો પ્રયાસ કરી ટીમવર્ક તરફ જઈ શકશે.

વર્ગશિક્ષણમાં પ્રાપ્ત કરેલ જ્ઞાનની સીમાઓ આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકના માધ્યમથી વિસ્તરીને સ્વપ્રયત્ને તેમજ સહપાઠી શિક્ષણ અને શિક્ષકશ્રીના માર્ગદર્શનથી જ્ઞાનપ્રાપ્તિની દિશામાં પગરણ માંડશે. પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકમાં ચાર પ્રકારનાં સ્વરૂપોને સમાવવાનો પ્રયાસ કરેલો છે. અભ્યાસક્રમ સંબંધી અધ્યયન નિષ્પત્તિ આધારિત, વિશેષ સંદર્ભ આધારિત, સ્થાનિક બાબતો આધારિત અને મુક્ત કે સ્વતંત્ર અભિગમ આધારિત. આ ચાર પ્રકારના પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિના આયામોથી શિક્ષક અને બાળકોની શીખવા-શીખવવાની વર્ગપ્રક્રિયા વધુ બળવત્તર બનશે તે અપેક્ષા છે. આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકનાં વિષયો અને ક્ષેત્રો બાળકોના પાઠ્યપુસ્તકો

સાથે અનુબંધિત છે પરંતુ તે કરવા માટેનો ભાર બાળકો પર ન આવે તેની કાળજી શિક્ષક પક્ષે લેવાની છે. પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય દરમ્યાન બાળકો શિક્ષક, શાળાનાં સંસાધનો, મિત્રો, વાલી, પોતાના સ્થાનિક સ્રોત અને અન્ય સહયોગીઓની મદદ લે તે માટેનું માર્ગદર્શન પણ આપવું જોઈએ. આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્યમાં ઘર-પરિવારના સભ્યો પણ એટલો જ રસ દાખવે તે પણ ઇચ્છનીય છે.

જાતે શીખવાની પ્રક્રિયામાં સહભાગી આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકનો અભિગમ રાજ્યની શાળાઓમાં પ્રથમવાર અમલી બનતો હોઈ આપના તરફથી અનુભવોના આધારે સૂચનો કે પ્રતિભાવો પ્રાપ્ત થશે તે પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકને વધુ ઉત્તમ બનાવવા માટે મદદરૂપ બનશે. આ પ્રથમ પ્રયાસ હોઈ સમગ્ર શિક્ષા ટીમ દ્વારા કાળજીપૂર્વક વિગતો રજૂ કરવામાં આવી છે. રાજ્યના શિક્ષણની ગુણવત્તા અને બાળકોની Self learning અંગે વધુ અસરકારક બનવા માટે આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક નિમિત્ત બને તે માટે શુભકામનાઓ.

(ડૉ. રતનકંવર એચ. ગઢવીચારણ (IAS))
સ્ટેટ પ્રૉજેક્ટ ડાયરેકટર
સમગ્ર શિક્ષા, ગાંધીનગર

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુક શિક્ષક-વાલી જોગ સંદેશ...

શિક્ષક મિત્રો અને વાલીઓ,

નમસ્કાર.

શિક્ષણ એ જ્ઞાન, કૌશલ્ય, માન્યતાઓ અને જીવનઘડતર માટેની સંપાદનની પ્રક્રિયા છે. શિક્ષણનો મુખ્ય ઉદ્દેશ લોકોને વધુ સારો બનાવવાનો અને તેમને પોતાનો વિકાસ કરવા દેવાનો છે. બાળક પ્રથમ શિક્ષણ પોતાના પરિવારમાંથી ઘરમાંથી મેળવે છે, તેમાંથી શીખે છે. બાળક પોતાના આસપાસના વાતાવરણ અને શાળામાંથી શીખવાના અનુભવો એકત્રિત કરી જાતે શીખવાનો પ્રયાસ કરે છે. જાતે શીખવાની પ્રક્રિયા બાળકને અવલોકન, સમજવા અને અનુભૂતિ કરવાનું, શિષ્ટતાથી કાર્ય કરવાનું, સર્જનાત્મક બનવાનું શીખવે છે. બાળકોમાં આવી શક્તિઓના વિકાસ માટે રાજ્યની શાળાઓમાં અભ્યાસ કરી રહેલા ધોરણ **5**નાં બાળકો માટે આ પ્રૉજેક્ટ બુકનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે.

સામાન્ય રીતે શીખેલી બાબતોને માત્ર સાંભળેલ હોય તો આગળ જતાં ભૂલી જવાનો ડર રહે છે, જોવાથી લાંબો સમય યાદ રહે છે પરંતુ જો જાતે કરેલ હોય તો આજીવન ભુલાતું નથી. પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકનો મુખ્ય હાર્દ એ જ છે કે બાળકો શીખવાની પ્રક્રિયા જાતે કરે અને આજીવન પોતાના જ્ઞાનમાં વધારો કરે. બાળકો માટે પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ એવી બાબત છે કે તેને જાતે શીખવાની ટેવ પાડવા સાથે આંનદપૂર્ણ રીતે શીખવાનું પણ શીખવી જાય છે. અહી અભ્યાસક્રમ અનુબંધિત અધ્યયન નિષ્પત્તિઓના, જે તે ધોરણ, વિષય અને વયની રુચિ અને જરૂરિયાત મુજબના, સ્થાનિકતાને સમાવતા અને મુક્ત કે સ્વતંત્ર પ્રકારના પ્રૉજેક્ટ આપીને બાળકોને જાતે શીખવાની બહુ મોટી તક ઊભી કરી રહ્યા છીએ. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ-2020 અનુસાર શીખવાનો મોટો ભાગ અનુભવ આધારિત હોવાથી હાલના વર્ગ શિક્ષણમાં પ્રૉજેક્ટ આધારિત લર્નિંગ અભિગમનું સ્થાપન આ વર્ષથી આપણી શાળાઓમાં કરી રહ્યા છીએ.

આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક વર્ગ શિક્ષણ સાથે સમયાંતરે સતત ચાલતી પ્રક્રિયા રહેશે. પ્રારંભિક શિક્ષણનાં પ્રથમ ડગલાંથી લઈને ધોરણ **5** સુધીમાં બાળકો જાતે પ્રાયોગિક ક્રિયા કરી શીખવાનો પ્રારંભ કરે તે આશયથી નિર્માણ થયેલી આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકના ઉપયોગ પહેલાં અહીં આપેલ કેટલીક બાબતો આપણે સમજવી જરૂરી છે.

- અહીં વિવિધ પ્રકારે પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ આપવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. અવલોકન, સર્વેક્ષણ, વાંચન, મુલાકાત, પ્રવૃત્તિલક્ષી, અનુભવયુક્ત અને રિસોર્સ આધારિત પ્રૉજેક્ટનો સમાવેશ થયેલો છે. કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ કરીને તેનો અનુભવ માત્ર લખવાનો છે જ્યારે કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ કરી તેની આધારભૂત માહિતી લખવાની, દોરવાની કે ચિત્ર દ્વારા ચિપકાવવાની પણ છે.
- આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક વર્ગશિક્ષણને વધુ બળવત્તર બનાવવા માટે છે, નહિ કે વધારાના અભ્યાસની સામગ્રી. એટલે બાળકોમાં આ બુકનો ઉપયોગ વધુ રસપૂર્વક પરંતુ ભાર વિહીન રીતે થાય તેની કાળજી લઈશું.
- અહીં આપેલા પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૈકી શરૂઆતનાં અભ્યાસક્રમ આધારિત અને અધ્યયન નિષ્પત્તિ અનુબંધિત હશે. જેથી આ પ્રકારનાં પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કર્યા બાદ બાળકોને એ સમજ આપવી જરૂરી છે કે તેઓ જે માહિતી એકત્રિત કરી રહ્યા છે તે પણ ભણવાનો જ ભાગ છે.
- આ બુકના પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કરવા માટે બાળકોને ઓછામાં ઓછું એક સપ્તાહ અને વધુમાં વધુ એકાદ માસ જેટલો સમય આપવો જરૂરી છે. કેટલીક સંકલનની પ્રવૃત્તિઓ પૂરા વર્ષ દરમ્યાન ચાલે તેવા પ્રકારની પણ આપવાનો પ્રયાસ કરાયો છે.
- આપેલા પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનાં શીર્ષક સાથે તેમાં શું કરવાનું છે તેની પ્રારંભિક માહિતી આપવામાં આવેલી છે જેનાથી શિક્ષકોને માર્ગદર્શનમાં અને બાળકોને પ્રવૃત્તિ માટેની દિશા મળી રહે.
- જે તે પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિમાં બાળકોએ શું કરવાનું છે તે શિક્ષક દ્વારા સ્પષ્ટતા કરવાની છે પરંતુ કઈ રીતે? ક્યાંથી? કેવી રીતે કરવાનું છે? તે બાળકો દ્વારા કરવામાં આવે તે મહત્ત્વનું છે. આ સ્વતંત્રતા જ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકનો હાર્દ છે કે દરેકે જાતે શીખવા માટે મથામણ કરવાની છે અને માહિતીના આધારે અનુભવ સાથે ચોક્કસ તારણ પર જવાનું છે.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકમાં આપેલા સોપાનો કે બાળકોએ કઈ રીતે આગળ વધવું એ બાબતના સૂચક છે. પરંતુ કોઈને પોતાની રીતે અન્ય રસ્તેથી માહિતી મેળવવી કે પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય કરવું હોય તેની પણ સ્વતંત્રતા અપાયેલ છે.
- કેટલાંક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમ્યાન બાળકો મૉડેલ, રમકડું, સાધન-સામગ્રી નિર્માણ કરશે. આ બધી અલગથી નિર્માણ થતી બાબતોનું નિદર્શન અને પ્રદર્શન પણ થાય તેની કાળજી લેવાની રહેશે.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકમાં માહિતી સાથે આપેલ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ સિવાય શિક્ષકે પોતાના વર્ગના બાળકોની

રૂચિ, વય, વિષય, ક્ષમતા, સ્થાનિક પરિસ્થિતિ અને અન્ય બાબતોને ધ્યાને લઈ કરવા માટેના પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ માટે પણ સ્વતંત્ર જગ્યા આપવામાં આવેલ છે.

- આપેલા દરેક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિમાં વિદ્યાર્થીઓ શીખવા માટે જાતે જ ઉત્તમ અવલોકન, પરીક્ષણ, પૃથક્કરણ અને નિરીક્ષણ કરે તે માટેની સમૂહમાં સૂચના અને દૃષ્ટાંતો પૂરાં પાડવા.
- આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિમાં વિદ્યાર્થીઓ સહેલાઈથી માહિતી શોધી લાવે કે સમાન માહિતી એકત્રિત કરે તો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિની ગરિમા રહેતી નથી અને વિદ્યાર્થીઓની રુચી પણ ઓછી થઈ જાય. દરેક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કંઈક નવીન બાબત શીખવે છે તેથી વિદ્યાર્થીઓ આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પોતાની જાતે કરે તે જરૂરી છે.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકમાં અનુભવ સાથે માહિતી એકત્ર કરવા માટે કેટલાક મૂળભૂત સોપાનો આપેલા છે જેથી વિદ્યાર્થીઓને ક્રમશઃ કઈ રીતે આગળ વધવું તેનું માર્ગદર્શન મળી રહે. આ સોપાનો દ્વારા વિદ્યાર્થીઓ જાતે શોધખોળ કરીને મૂળભૂત જ્ઞાનના આયામો સુધી પહોંચી શકે તેવો પ્રયાસ કરાયો છે.
- શિક્ષક દ્વારા વિદ્યાર્થીના પ્રૉજેક્ટનું કાર્ય પૂર્ણ થયા બાદ વર્ગમાં દરેકને પોતાના પ્રૉજેક્ટની માહિતી આપવા માટે પૂરતો સમય આપવો જરૂરી છે, જેથી દરેકની વાતમાં કોઈ અલગ બાબત હોય તેની જાણ બધાને થાય.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમિયાન માતાપિતા, શાળા-વર્ગ પુસ્તકાલય, સોશિયલ મીડિયા, મોબાઈલ-ઈન્ટરનેટ જેવી બાબતો મુખ્ય ભૂમિકા ભજવતા હોવાથી તેની મદદ માટે પૂરતું માર્ગદર્શન પૂરું પાડવું.
- કેટલાંક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓને સ્થાનિક કારખાના, સંસ્થા, દુકાન, સ્થળોની મુલાકાત લેવાનું બનશે જેથી શિક્ષક દ્વારા વિદ્યાર્થીઓને મુલાકાત દરમ્યાન ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો અને નિયમો કે સૂચનાઓની સમજ આપવામાં આવે તે જરૂરી છે.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમિયાન નિર્માણ થયેલ મોડેલ્સ કે સાધન-સામગ્રી વર્ગ અને શાળાના પરિસરમાં દરેકને જોવા મળે તેવું આયોજન કરવું જોઈએ
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિના કાર્ય બદલ વિદ્યાર્થીઓને વધુમાં વધુ પ્રોત્સાહન મળી રહે તે માટે વિશેષ પ્રયાસો થવા જરૂરી.

- અગાઉ કહ્યું તેમ આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ ભણવાના ભાગરૂપ છે પરંતુ તેનો ભાર ન દેખાય તે રીતે પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કરાવવી વિદ્યાર્થીઓમાં રસ, ઉત્સુકતા અને રુચી ઉત્પન્ન થાય તેવું કરવું જોઈએ.
- કેટલાક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ માટે વિદ્યાર્થીઓના નાના-નાના સમૂહ બનવવાના થશે પરંતુ અહીં તે બાબત પર ખાસ ધ્યાન આપવું જોઈએ કે દરેક વિદ્યાર્થીનાં અનુભવો અલગ-અલગ હોય અને કોઈ એકબીજાની નકલ ન કરે.
- **ટૂંકમાં આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક દ્વારા રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ-2020 અનુસાર વિદ્યાર્થીઓને અભ્યાસક્રમના માધ્યમે સર્જનાત્મકતા મળી રહે અને તે સાથે જૂથ ભાવના, વિચારોનું આદાન-પ્રદાન, સમસ્યા નિવારણ માટેની જાગૃતિ, સમુદાય માટે ઉપયોગિતા, લોકસંપર્ક, શીખવા માટેની પહેલવૃત્તિ, વાસ્તવિક જીવનની પરિસ્થિતિનો અનુભવ, મૌલિક સર્જન, ઉત્તરદાયિત્વ, સહભાગિતા, માહિતી માટેનું આયોજન, પ્રત્યાયન, તર્ક-કલ્પના-નવાચારનું સ્થાપન, સંદર્ભ સ્રોતનો ઉપયોગ અને જાતે શીખવા માટેની તકો પ્રાપ્ત થાય તે માટેના પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે તેને ધ્યાને લઈને આનો ઉપયોગ થાય તે અપેક્ષિત છે.**

બહુહેતુક બાબતોને આવરી લઈને નિર્માણ થયેલી આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુકનાં ઉપયોગ દ્વારા સંશોધનાત્મક પ્રવૃત્તિનો વિકાસ થાય તે માટે શુભેચ્છાઓ.

મહેશ મહેતા
સચિવ
સમગ્ર શિક્ષા

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ	પાના નંબર
1.	સાથે જમીએ	10
2.	કોનું માપ કેટલું ?	12
3.	પ્રાણી જગત	14
4.	મારી વાર્તા	16
5.	નકશો	18
6.	મારો દિવસ કેવો ?	20
7.	માટીના રમકડાં બનાવવા	22
8.	મારું ગીત	24
9.	પક્ષી જગત	26
10.	શું જમીએ ?	28
11.	બીલ લીધું	30
12.	મારી વાર્તા	32
13.	રૂઢિપ્રયોગ	34
14.	મને ગમતું પુસ્તક	36
15.	વૃક્ષો આપણા મિત્રો	38
16.	મારો પરિવાર	39
17.	મારું ગીત	40
18.	ગાણિતીક આકૃતિઓ	42
19.	ગામનો ઈતિહાસ જાણીએ	44
20.	માપન કરીએ	46

ક્રમ	પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ	પાના નંબર
21.	મને ગમતું પુસ્તક	48
22.	મારો પરિવાર	50
23.	સૌર ઊર્જા	52
24.	મારી બીજ બેંક	54
25.	મારી વાર્તા	56
26.	સાથે જમીએ	58
27.	ચાલો ન્યુઝપેપર (સમાચાર પત્ર) વાંચીએ	60
28.	સ્થાનિક વાહનવ્યવહાર	62
29.	ક્ષેત્રીય મુલાકાત-1	64
30.	ક્ષેત્રીય મુલાકાત-2	66
31.	વેશભૂષા	68
32.	સેવાભાવ	70
33.	મારો મિત્ર	72
34.	સ્થાનિક સર્જન	74
35.	વ્યસનમુક્તિ	76
36.	દંતમંજન	78
37.		80
38.		81
39.		82
40.		84
41.		86

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિના સંભવિત સોપાનોની સમજ

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ નંબર : ..... (અહી પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ નંબર હશે)

અહીં પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમ્યાન વિદ્યાર્થીએ કરવાની બાબતોની સમજ આપવામાં આવશે. પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમિયાન અને બાદમાં શું-શું કરી શકાય? પ્રૉજેક્ટની થીમનું વિષયવસ્તુ અને તેમાં કઈ-કઈ બાબતોની કાળજી લેવાની તેની પણ વાત મુકાશે. દરેક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ સમજની વાત મૂકવામાં આવશે.

- પ્રૉજેક્ટનું નામ : _____
- વિષય : _____
- કયા એકમ સાથે અનુબંધ : _____

  (જો પ્રૉજેક્ટ કોઈ એકમ સાથે સુસંગત હશે તો તેની વિગત હશે)
- પ્રૉજેક્ટ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો :

  _____

  (અહીં પ્રૉજેક્ટ શરુ કર્યા તારીખ અને પ્રૉજેક્ટ પૂર્ણ કર્યા તારીખ હશે)
- પ્રૉજેક્ટ સંદર્ભ સ્રોત : (અહીં પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી, સહાયક બાબતો જેવી કે પાઠ્યપુસ્તકો, શાળા-વર્ગ પુસ્તકાલય, મોબાઈલ, વર્તમાનપત્રો, સામયિકો, ટીવી, રેડિયોની વિગત હશે)
- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ (અહી પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શિક્ષક, મિત્રો, માતા-પિતા, સગાંવહાલાં, પડોશી, વ્યવસાયકારો, સંસ્થાના વડાઓ જેની મદદ લીધી હશે તેના નામ હશે)
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કર્યું?

  (અહીં પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન જે-જે તબક્કાવાર પ્રક્રિયા થઈ હશે તેની વિગતો હશે)
- પ્રૉજેક્ટ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું પ્રાપ્ત થયું?

  (અહીં પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું જાણવા મળ્યું? શું માહિતી મળી તેની વિગતો હશે
- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઇંગ માટેની પણ જગ્યા આપેલ છે.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 1 - સાથે જમીએ

- તમારા ઘરે કેટલા સભ્યો છે ? તે નોંધો.
- તમારા મમ્મી કે બા કેટલી રોટલી/રોટલા બનાવે છે ? સંખ્યા લખો.
- રોટલી કે રોટલા બનાવવામાં શેનો અને કેટલી માત્રામાં ઉપયોગ થાય છે? નોંધ કરો.
- જમતા સમયે શું કાળજી રાખવી જોઈએ ?
- તમે રોટલી / ભાખરી કે રોટલો બનાવ્યો છે ?
- તમે ઘરના બધા સભ્યો સાથે જમો છો ?
- એક સમયનું જમવાનું બનાવવામાં કેટલા સાધનોનો ઉપયોગ થયો ? નોંધ કરો.
- જમવાનું વધે તો તેનો શું ઉપયોગ કરવામાં આવે છે?
- તમે નિયમિત કોઈ પશુ-પક્ષીને ખાવા માટે રોટલી કે રોટલો આપો છો ?

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 2 - કોનું માપ કેટલું ?

- ઘર તેમજ શાળાના દરવાજા, બારી, ઉંબરો, કબાટ, તિજોરી, પેટી વગેરેની લંબાઈ, પહોળાઈ તેમજ ઊંચાઈ ફૂટમાં નોંધો.
- મીટરપટ્ટીથી કોઈ એક રમતનું મેદાન તૈયાર કરો.
- પ્લાસ્ટિકની નાની પાઈપ/પટ્ટીનો ઉપયોગ કરી ઊંચાઈ ચાર્ટ તૈયાર કરો.
- તમારું અને તમારા બે કે ત્રણ મિત્રોનું વજન અને ઊંચાઈની નોંધ કરો.
- ઘરના બે-ત્રણ સભ્યોની ઊંચાઈ માપો અને નોંધ કરો.
- અન્ય સામગ્રી ઉપલબ્ધ હોય તો તેની પણ લંબાઈ, પહોળાઈ અને ઊંચાઈ નોંધો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 3 - પ્રાણી જગત

તમે તમારી શાળા, ઘર, ગામ કે વાડી-ખેતર જેવી જગ્યાએ અથવા ટીવી-મોબાઈલ પર સતત વિવિધ પ્રાણીઓને જોતા જ હશો. કદાચ તમે કેટલીક ટીવી ચેનલમાં પણ વિવિધ પ્રાણીઓને જોયા હશે. આ પ્રાણીઓના નામ પણ તમને યાદ હશે. અહીં માગ્યા મુજબ તમારે આ પ્રાણીઓ વિશેની વિશેષ માહિતી ભેગી કરીને લખવાની છે. તમારા ગામના સ્થાનિક સિવાયનાં પ્રાણીઓ વિશે પણ જો માહિતી મળે તો તે પણ લખી શકાય.

ક્રમ	પ્રાણીનું નામ	તેનો પરિચય જેમ કે, રંગ, કદ, તેનો ખોરાક, અવાજ રહેઠાણ જેવી વિવિધ બાબતોની માહિતી મેળવી નોંધ કરો.

ક્રમ	પ્રાણીનું નામ	તેનો પરિચય જેમ કે, રંગ, કદ, તેનો ખોરાક, અવાજ રહેઠાણ જેવી વિવિધ બાબતોની માહિતી મેળવી નોંધ કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 4 : મારી વાર્તા

આપના ગામમાં, ઘરમાં, આજુબાજુ, પડોશમાં અને મિત્રો દ્વારા તમે બાળપણથી વાર્તાઓ સાંભળી જ હશે. આ પ્રકારની વાર્તાઓ હજી પણ માતાપિતા, દાદા-દાદીનાં મુખે કહેવાતી જ હશે. આવી સ્થાનિક વાર્તાઓ જે શાળાના પુસ્તકોમાં ન હોય અને સ્થાનિક બોલીમાં જે રીતે સાંભળી હોય તે આપને યાદ જ હશે. આવી તમે તમારાં ઘરમાં કે ગામમાં સાંભળેલી સ્થાનિક બોલીની વાર્તા નીચેના ભાગમાં લખો.

વાર્તાનું નામ : _____ કોની પાસેથી સાંભળી ? _____

- વાર્તામાંથી શું શીખવા મળે છે?

- વાર્તાનું કોઈ એક ચિત્ર દોરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 5 - નકશો

- તમારા ઘરેથી શાળામાં આવવા સુધીનો નકશો તૈયાર કરો. રસ્તામાં આવતા ઘર/દુકાન/ગ્રામપંચાયત/દવાખાનું/મંદિર જેવા અન્ય સ્થળો પણ દર્શાવો.
- તમાર ગામના ફળિયાની અથવા શહેરના વિસ્તાર કે સોસાયટીઓની યાદી બનાવો. તેમના નામકરણ વિશેની માહિતી નોંધો.

- ઘરથી શાળામાં આવવા સુધીનો નકશો અહીં દોરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 6 - મારો દિવસ કેવો ?

તમે સવારે કેટલા વાગે ઊઠો છો ? ત્યારથી સાંજે સૂઈ જવા સુધીની દૈનિક ક્રિયાઓ નોંધો. ક્યાં કેટલો સમય જાય છે તેની મિત્રો સાથે ચર્ચા કરો. રજાના દિવસની પણ દૈનિક ક્રિયા નોંધો. તમે રજાના દિવસે ઘરે માતા પિતાને કયા કામમાં મદદ કરી તે નોંધ કરો. તમને સૌથી વધુ ગમતો દિવસ અને તેનું કારણ જણાવો. તમારી સુટેવો અને કુટેવોની નોંધ કરો. અને કુટેવો દૂર કરવાનો પ્રયત્ન કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 7 - માટીના રમકડાં બનાવવા

માટીમાંથી વિવિધ રમકડાં બનાવવા, ઘરેથી પણ એક રમકડું બનાવીને શાળામાં લાવવું. માટીના વિવિધ પ્રકારોની જાણકારી મેળવવી. કઈ માટીમાં ભેજધારણ શક્તિ વધુ અને કયામાં ઓછી તેની વિગતો નોંધો. રમકડાંનું પ્રદર્શન ગોઠવો. તમારા ગામમાં માટીના વાસણ બનાવતા વ્યક્તિની મુલાકાત લો અને તે અનુભવની નોંધ કરો.

- તમારા ઘરે માટીના કયા વાસણોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે ? તે નોંધો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 8 : મારું ગીત

આપના ગામમાં, ઘરમાં, આજુબાજુ, પડોશમાં તહેવારો, શુભ પ્રસંગોએ કે અન્ય ઉજવણીઓના સમયે તમે બાળપણથી લોકગીતો સાંભળ્યા હશે. આ પ્રકારનાં લોકગીતો હજી પણ આપના માતાપિતા, દાદા-દાદી, સગાંવહાલાંના મુખે ગવાતાં જ હશે. આવા સ્થાનિક લોકગીતો જે કોઈ પુસ્તકોમાં ન હોય પરંતુ માત્ર આપના ગામમાં સ્થાનિક રીતે જ ગવાતા હશે. આવા લોકગીતો પૈકી કોઈ એક કે બે લોકગીત નીચેના ભાગમાં લખો.

લોકગીતનું નામ : _____

- આ લોકગીતમાં શેના વિશે વાત કરવામાં આવી છે?

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 9 - પક્ષી જગત

તમે તમારી શાળા, ઘર, ગામ કે વાડી-ખેતર જેવી જગ્યાએ અથવા ટીવી-મોબાઈલ પર સતત વિવિધ પક્ષીઓને જોતા જ હશો. કદાચ તમે કેટલીક ટીવી ચેનલમાં પણ વિવિધ પક્ષીઓને જોયા હશે. આ પક્ષીઓના નામ પણ તમને યાદ હશે. અહીં માગ્યા મુજબ તમારે આ પક્ષીઓ વિશેની વિશેષ માહિતી ભેગી કરીને લખવાની છે. તમારા ગામના સ્થાનિક સિવાયનાં પક્ષીઓ વિશે પણ જો માહિતી મળે તો તે પણ લખી શકાય.

ક્રમ	પક્ષીનું નામ	તેનો પરિચય જેમ કે, રંગ, કદ, તેનો ખોરાક, અવાજ રહેઠાણ જેવી વિવિધ બાબતોની માહિતી મેળવી નોંધ કરો.

ક્રમ	પક્ષીનું નામ	તેનો પરિચય જેમ કે, રંગ, કદ, તેનો ખોરાક, અવાજ રહેઠાણ જેવી વિવિધ બાબતોની માહિતી મેળવી નોંધ કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 10 - શું જમીએ ?

વિદ્યાર્થીઓ, તમે દરરોજ સવાર-સાંજ જમો છો. બપોરે શાળાના મધ્યાહન ભોજનમાં પણ જમો છો. અહીં તમે છેલ્લા બે-ત્રણ દિવસ દરમિયાન શું-શું જમ્યા તેની વિગત લખો અને આ જમવા બનાવવામાં કઈ-કઈ સામગ્રી (ખાદ્ય પદાર્થ) અને કયા કયા મરી-મસાલાનો ઉપયોગ થયો તેની નોંધ કરો.

ક્રમ	શું જમ્યા ?	બનાવવામાં કઈ કઈ સામગ્રી, પદાર્થ, મરીમસાલાનો ઉપયોગ થયો તેની વિગત

ક્રમ	શું જમ્યા ?	બનાવવામાં કઈ કઈ સામગ્રી, પદાર્થ, મરીમસાલાનો ઉપયોગ થયો તેની વિગત

- તમને જમવામાં અતિપ્રિય શું છે ?

  ક્રમ : ૧ _____ ક્રમ : ૨ _____

  ક્રમ : ૩ _____

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 11 - બીલ લીધું

તમે તમારા ઘરની ચીજવસ્તુઓ ખરીદવા માટે માતા-પિતા કે મોટા ભાઈ-બહેન સાથે જતા હશો. ક્યારેક તમે પણ નાની-નાની ચીજવસ્તુઓ ખરીદી હશે. આવી ખરીદી બાદ દુકાનદાર બીલ આપતા હોય છે. આ બીલમાં કેટલીક વિગતો આપવામાં આવતી હોય છે. તમારા ઘરેથી જ્યારે જ્યારે ખરીદી કરવામાં આવે ત્યારે તે ખરીદીનું બીલ મેળવી વિગતો નોંધો.

દુકાનનું નામ	દુકાનનો GST નંબર	બીલની તારીખ	બીલ નંબર	બીલની કુલ રકમ	બીલમાં જો કોઈ અન્ય માહિતી લખેલી હોય તો તેની વિગત

દુકાનનું નામ	દુકાનનો GST નંબર	બીલની તારીખ	બીલ નંબર	બીલની કુલ રકમ	બીલમાં જો કોઈ અન્ય માહિતી લખેલી હોય તો તેની વિગત

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 12 : મારી વાર્તા

આપના ગામમાં, ઘરમાં, આજુબાજુ, પડોશમાં અને મિત્રો દ્વારા તમે બાળપણથી વાર્તાઓ સાંભળી જ હશે. આ પ્રકારની વાર્તાઓ હજી પણ માતાપિતા, દાદા-દાદીનાં મુખે કહેવાતી જ હશે. આવી સ્થાનિક વાર્તાઓ જે શાળાના પુસ્તકોમાં ન હોય અને સ્થાનિક બોલીમાં જે રીતે સાંભળી હોય તે આપને યાદ જ હશે. આવી તમે તમારાં ઘરમાં કે ગામમાં સાંભળેલી સ્થાનિક બોલીની વાર્તા નીચેના ભાગમાં લખો.

વાર્તાનું નામ : _____ કોની પાસેથી સાંભળી ? _____

- વાર્તામાંથી શું શીખવા મળે છે?

- વાર્તાનું કોઈ એક ચિત્ર દોરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 13 - રૂઢિપ્રયોગ

શાળા પુસ્તકાલયમાંથી પુસ્તકો મેળવી તેમાંથી રૂઢિપ્રયોગો અલગ તારવો, યાદી બનાવો. તમારા ઘર કે આસપાસના વડીલો પાસેથી રૂઢિપ્રયોગો મેળવી નોંધ કરો. મેળવેલ રૂઢિપ્રયોગના અર્થ સાથે શાળાના બુલેટિન બોર્ડ પર પ્રસ્તુત કરો. પ્રાર્થનાસભામાં અને મિત્રો સાથે રજૂ કરો. રૂઢિપ્રયોગનો ઉપયોગ કરી વાક્ય બનાવો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 14 : મને ગમતું પુસ્તક

આપના મિત્ર અને શિક્ષકની મદદ વડે શાળા અને વર્ગના પુસ્તકાલયના પુસ્તકો વાંચો. જે પુસ્તક આપને ગમ્યું હોય તેમાંનાં કોઈ એક પુસ્તકની નીચે મુજબની વિગતો લખો. પુસ્તક વિશે લખેલી આ માહિતી તમને મદદ કરનાર મિત્ર અને શિક્ષકને બતાવો. આપ આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમ્યાન પસંદ કરેલ પુસ્તકની માહિતી વર્ગ અને પ્રાર્થના સંમેલનમાં પણ રજૂ કરો.

- પુસ્તકનું નામ : _____
- લેખકનું નામ : _____
- પુસ્તકની કિંમત : _____
- પુસ્તકનાં કુલ પાનાંની સંખ્યા : _____
- પુસ્તકમાં આપેલ કુલ પ્રકરણો : _____
- આ પુસ્તક આપને કઈ રીતે વાંચવા માટે મળ્યું?

_____

_____

_____

_____

_____

- વાંચન દરમ્યાન તમને પુસ્તકની કઈ-કઈ બાબતો ગમી?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પુસ્તકનો સાર

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 15 - વૃક્ષો આપણા મિત્રો

- તમારા ઘરે વાડામાં અથવા પડોશમાં કયા-કયા ફળાઉ છોડ / વૃક્ષ છે તેની યાદી કરો.
- તમારા પાંચ મિત્રોની યાદી સાથે સરખાવો.
- સૌથી વધારે કયા ઝાડ છે ? તે નોંધો.
- ફળમાંથી કયા-કયા વિટામીન અને પોષકતત્વો મળે તેની વિગત મેળવો.
- જે મિત્રના ઘરે ફળાઉ ઝાડનો છોડ રોપવાની જગ્યા ન હોય તે મિત્રના ઘરે કૂંડામાં અન્ય છોડ રોપવાનું આયોજન કરી શકાય. કયા મિત્રને ઘરે / વાડામાં કયો છોડ રોપવામાં આવ્યો તેની વિગત નોંધો.

- કોઈ છોડ મળી શકે તે સ્થિતિ ન હોય ત્યાં તુલસી, ડમરો-બારમાસી જેવા છોડ રોપવા પ્રયાસ કરી શકાય ?

- વૃક્ષોથી થતા ફાયદા નોંધો.

- તમે જ્યાં રહો છો ત્યાં કયા-કયા પ્રકારના છોડ/રોપા/ઝાડ જોવા મળ્યા ? તેની નોંધ કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 16 - મારો પરિવાર

- તમારા કુટુંબના સભ્યોની યાદી તૈયાર કરો અને આપેલ કૉલમમાં વિગતો ભરો.

ક્રમ	નામ	જન્મ તારીખ	હાલની ઉંમર	કેટલા ધોરણ સુધી અભ્યાસ કરેલ છે ?	ચૂંટણી કાર્ડ ધરાવે છે ?	ડ્રાઇવીંગ લાયસન્સ ધરાવે છે ?

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 17 : મારું ગીત

આપના ગામમાં, ઘરમાં, આજુબાજુ, પડોશમાં તહેવારો, શુભ પ્રસંગોએ કે અન્ય ઉજવણીઓના સમયે તમે બાળપણથી લોકગીતો સાંભળ્યા હશે. આ પ્રકારનાં લોકગીતો હજી પણ આપના માતાપિતા, દાદા-દાદી, સગાંવહાલાંના મુખે ગવાતાં જ હશે. આવા સ્થાનિક લોકગીતો જે કોઈ પુસ્તકોમાં ન હોય પરંતુ માત્ર આપના ગામમાં સ્થાનિક રીતે જ ગવાતા હશે. આવા લોકગીતો પૈકી કોઈ એક કે બે લોકગીત નીચેના ભાગમાં લખો.

લોકગીતનું નામ : _____

- આ લોકગીતમાં શેના વિશે વાત કરવામાં આવી છે?

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 18 - ગાણિતીક આકૃતિઓ

- વર્તુળ, ચોરસ, લંબચોરસ, ત્રિકોણ, ષટ્કોણ, ચતુષ્કોણ, અર્ધવર્તુળ જેવા વિવિધ આકૃતિ દોરો. શાળા કે ઘરમાં આવા આકારો કયા સાધનમાં જોવા મળતા તે તેની સામે નોંધ કરો.

- વર્તુળ :

- ચોરસ :

- લંબચોરસ :

- ત્રિકોણ :

- પંચકોણ :

- ષટ્કોણ :

- ચતુષ્કોણ :

- અર્ધવર્તુળ :

- ઉપર જણાવેલ આકારો કાપી અહીં ચોંટાડો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 19 - ગામનો ઈતિહાસ જાણીએ

હાલમાં તમે જ્યાં રહો છો તે ગામ કે શહેરનું એક નામ હશે. આ નામ કઈ રીતે પડ્યું હશે? ગામ કે શહેરની શરૂઆત જ્યારે થઈ હશે ત્યારથી લઈને આજ દિન સુધીમાં તેમાં ઘણાં ફેરફારો પણ થયા હશે. આ બધી બાબતોનો ઈતિહાસ જાણવા જેવો હોય છે. સમય જતા તેમાં થતા ફેરફારો જાણવા પ્રયત્ન કરો. અહીં તમારે તમારા ગામ કે શહેરનો ઈતિહાસ જાણવાનો છે. બહુ પહેલાથી શું હતું? શું થયું? કયો-કયો ફેરફાર થયો? આ દરમિયાન કેટલીક એવી રસપ્રદ બાબતો પણ તમને જાણવા મળશે જેનાથી તમને નવાઈ પણ લાગશે. આ અંગે તમારા માતા-પિતા તેમજ ફળિયામાં રહેતા વડીલો પાસેથી વિગતો જાણો અને નોંધ કરો. જરૂરી વિગતો વર્ગમાં જણાવો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 20 - માપન કરીએ

ફૂટપટ્ટી કે માપપટ્ટીની મદદથી જુદી જુદી વનસ્પતિના પર્ણનું માપન કરો. તેમજ અનુભવના આધારે અંદાજ લગાવો. આ પર્ણોને 10 સેમીથી ઓછી, 10 સેમીથી 20 સેમીની વચ્ચે અને 20 સેમીથી વધુ લંબાઈના આધારે વર્ગીકરણ કરી તેની માહિતી નોંધો. કયા છોડના પાન વધુ લાંબા ? કયા છોડનાં પાન વધુ પહોળા ? કયા છોડનાં પાન એકદમ ટૂંકા ? વગેરે નોંધો. આ પ્રક્રિયા દરમિયાન આપણે કોઈ ફૂલછોડને નુકશાન પહોંચાડીશું નહીં. તમને ગમતા બે-ત્રણ પર્ણ અહીં દોરો અથવા તેમની છાપ પાડો.

- તમને ગમતા પર્ણ દોરો અથવા છાપ પાડો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 21 : મને ગમતું પુસ્તક

આપના મિત્ર અને શિક્ષકની મદદ વડે શાળા અને વર્ગના પુસ્તકાલયના પુસ્તકો વાંચો. જે પુસ્તક આપને ગમ્યું હોય તેમાંનાં કોઈ એક પુસ્તકની નીચે મુજબની વિગતો લખો. પુસ્તક વિશે લખેલી આ માહિતી તમને મદદ કરનાર મિત્ર અને શિક્ષકને બતાવો. આપ આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમ્યાન પસંદ કરેલ પુસ્તકની માહિતી વર્ગ અને પ્રાર્થના સંમેલનમાં પણ રજૂ કરો.

- પુસ્તકનું નામ : _____
- લેખકનું નામ : _____
- પુસ્તકની કિંમત : _____
- પુસ્તકનાં કુલ પાનાંની સંખ્યા : _____
- પુસ્તકમાં આપેલ કુલ પ્રકરણો : _____
- આ પુસ્તક આપને કઈ રીતે વાંચવા માટે મળ્યું?

_____

_____

_____

_____

_____

- વાંચન દરમ્યાન તમને પુસ્તકની કઈ-કઈ બાબતો ગમી?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પુસ્તકનો સાર

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 22 - મારો પરિવાર

ઘરના મુખ્ય સભ્યોથી શરુ કરીને ઘરના તમામ સભ્યોના નામ, જન્મ તારીખ, ઉંમર, અભ્યાસની વિગત આવી જાય તે રીતની નોંધ તૈયાર કરીએ, વૃક્ષનું ચિત્ર બનાવી ક્રમાનુસાર તેમાં નામ ગોઠવીએ, શક્ય હોય તો ફોટા પણ મૂકીએ. પોતાના પરિવારના પેઢીની વિગતો નોંધ કરો, શક્ય બને તો તેને ચાર્ટ સ્વરૂપે પણ પ્રસ્તુત કરીએ.

- પરિવાર વૃક્ષ તૈયાર કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 23 - સૌર ઊર્જા

તમારા ઘર, શાળા અને અન્ય જગ્યાએ તમે ઘણા બધા ઉપકરણો જોયા હશે, જે વીજળીથી ચાલતા હશે. હવે તો બેટરીથી ચાલતા વાહનો પણ આપના વિસ્તારમાં હશે કે તેના વિશે સાંભળ્યું પણ હશે. પરંતુ આ બધામાં જે ઈલેક્ટ્રિક ઊર્જા ઉપયોગમાં લેવાય છે તેના બદલે હવે સૂર્યના પ્રકાશથી આવા ઉપકરણો ચાલે તેવી સામગ્રીઓ દુકાનમાં મળવા લાગી છે. આને સૌર ઊર્જા તરીકે ઓળખીએ છીએ. અહીં તમારે તમારા ગામ, શહેરમાં સૌર ઊર્જાનો ઉપયોગ કરતા ઘર / દુકાનની મુલાકાત લેવાની છે.

સૌર ઉર્જાની કિટ, તેનો ઉપયોગ, કેટલા ઉપકરણો ચાલી શકે ? કેટલા વૉલ્ટેજ ? કેટલો ખર્ચ ? વિજળી બીલમાં કેટલો ફાયદો ? જેવી વિવિધ માહિતી પ્રાપ્ત કરી નોંધ કરો. સ્થાનિક ઉપલબ્ધતાને ધ્યાને લઈ એક કે બે મુલાકાત કરવી. જો ગામમાં ઉપલબ્ધતા ન હોય તો શિક્ષકશ્રી દ્વારા આ અંગે સોલાર પૅનલ વપરાશ કરતા વ્યક્તિ અથવા સંસ્થા સાથે બાળકોનો વર્ચ્યુઅલ વાર્તાલાપ યોજવો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 24 - મારી બીજ બેંક

તમે રોજબરોજના ખોરાક સાથે વિવિધ ફળો પણ ખાતા હશો. આ બધાં ફળોમાં મોટાભાગે અંદર બીજ(ઠળિયા) રહેલાં હોય છે. કેટલાક ફળોમાં બીજ મોટા અને કેટલાકમાં નાના, તો કેટલાકમાં ઓછાં અને કેટલાકમાં વધુ હોય છે તે તમે જોયું જ હશે. આમાંના કેટલાક બીજ આપણે ખાઈ શકીએ છીએ અને કેટલાક આપણે ખાતાં નથી. તમે કેટલાક બીજનો તેલ કે ઔષધ સ્વરૂપે પણ ઉપયોગ કરતાં હશો. અહીં તમારે વિવિધ બીજ ભેગા કરવાનાં છે. ભેગા કરેલાં બીજનું ધ્યાનથી અવલોકન કરો. કેટલાંક બીજ ઝેરી પણ હોઈ શકે છે. તેથી કોઈ વડીલની હાજરીમાં આ બધી માહિતી એકઠી કરી અહીં આપેલ કોષ્ટક મુજબ માહિતી લખો. તમે એકઠાં કરેલા બીજ શાળામાં તમારા મિત્રોને પણ બતાવશો.

બીજના ફળનું નામ	બીજનું કદ	બીજનો રંગ	ખાઈ શકાય છે ?		આ બીજમાંથી તેલ મળે છે ?	આ બીજ ઔષધી રૂપે ઉપયોગમાં આવે છે ?	અન્ય વિશેષતા
			હા	ના			

બીજના ફળનું નામ	બીજનું કદ	બીજનો રંગ	ખાઈ શકાય છે ?		આ બીજમાંથી તેલ મળે છે ?	આ બીજ ઔષધી રૂપે ઉપયોગમાં આવે છે ?	અન્ય વિશેષતા
			હા	ના			

- તમારા ઘર કે વાડામાં કોઈ છોડ વાવેલ છે ? _____
- શું તે ફળ આપે છે ? _____
- તમે કયો છોડ વાવેલ છે ? _____ ક્યારે ? તારીખ _____
- તમે વાવેલ છોડના ફાયદા :

_____

_____

_____

_____

_____

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 25 : મારી વાર્તા

આપના ગામમાં, ઘરમાં, આજુબાજુ, પડોશમાં અને મિત્રો દ્વારા તમે બાળપણથી વાર્તાઓ સાંભળી જ હશે. આ પ્રકારની વાર્તાઓ હજી પણ માતાપિતા, દાદા-દાદીનાં મુખે કહેવાતી જ હશે. આવી સ્થાનિક વાર્તાઓ જે શાળાના પુસ્તકોમાં ન હોય અને સ્થાનિક બોલીમાં જે રીતે સાંભળી હોય તે આપને યાદ જ હશે. આવી તમે તમારાં ઘરમાં કે ગામમાં સાંભળેલી સ્થાનિક બોલીની વાર્તા નીચેના ભાગમાં લખો.

વાર્તાનું નામ : _____ કોની પાસેથી સાંભળી ? _____

- વાર્તામાંથી શું શીખવા મળે છે?

- વાર્તાનું કોઈ એક ચિત્ર દોરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 26 - સાથે જમીએ

લીંબુ કે કાચી કેરીનો શરબત બનાવતા, કે અન્ય ભોજન સામગ્રી તૈયાર કરવાનું અવલોકન કરો અને તેમાં કઈ-કઈ સામગ્રી વપરાય છે તેની યાદી બનાવો. ઘરેથી કોઈ એક ભોજન સામગ્રી (જેમ કે તીખો રોટલો / વઘારેલો રોટલો / પૌંઆ / તીખી ભાખરી / હાંડવો / અથાણું / મેથીના થેપલા / દૂધીના મૂઠિયા / કચોરી / મમરા-પૌંઆ / મગ મસાલા / વઘારેલા-ફણગાવેલા મગ જેવી ખાદ્યસામગ્રી) લાવી શાળામાં મિત્રો સાથે બેસી ભોજન કરો.

- ભોજનનું નામ : _____ તારીખ : _____
- ભોજન તૈયાર કરવામાં વપરાતાં સાધનોની યાદી :

_____

_____

_____

- ભોજનમાં વપરાતી સામગ્રીની યાદી :

_____

_____

_____

- ભોજનનું નામ : _____ તારીખ : _____
- ભોજન તૈયાર કરવામાં વપરાતાં સાધનોની યાદી :

_____

_____

_____

- ભોજનમાં વપરાતી સામગ્રીની યાદી :

_____

_____

_____

- ભોજનનું નામ : _____ તારીખ : _____
- ભોજન તૈયાર કરવામાં વપરાતાં સાધનોની યાદી :

- ભોજનમાં વપરાતી સામગ્રીની યાદી :

- ભોજનનું નામ : _____ તારીખ : _____
- ભોજન તૈયાર કરવામાં વપરાતાં સાધનોની યાદી :

- ભોજનમાં વપરાતી સામગ્રીની યાદી :

- ભોજનનું નામ : _____ તારીખ : _____
- ભોજન તૈયાર કરવામાં વપરાતાં સાધનોની યાદી :

- ભોજનમાં વપરાતી સામગ્રીની યાદી :

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 27
ચાલો ન્યૂઝપેપર (સમાચાર પત્ર) વાંચીએ

વર્તમાનપત્ર(Newspaper)નું વાંચન કરો અને સમાચાર શાળા કક્ષાએ પ્રસ્તુત કરો. વર્તમાનપત્રમાં ધ્યાને આવેલ વિશેષ ઘટનાઓનું સંકલન કરો અને સમયાંતરે વર્ગખંડમાં પ્રસ્તુત કરો. પોતાના ગામના અને શાળાના સમાચાર તૈયાર કરો અને વર્ગખંડમાં વાંચન કરો. પ્રાર્થનાસભા કે વર્ગખંડમાં વાંચન કરવાના છો તેવા સમાચારની તારીખવાર નોંધ કરો.

- ન્યૂઝપેપર (સમાચારપત્ર)નું નામ : _____
- તંત્રીનું નામ : _____
- ન્યૂઝપેપર(સમાચારપત્ર)ના પાનાની સંખ્યા : _____
- ન્યૂઝપેપર(સમાચારપત્ર)ના પૂર્તિના પાનાની સંખ્યા : _____
- ન્યૂઝપેપર(સમાચારપત્ર)માં શેની શેની જાહેરાત છે ? _____
- ન્યૂઝપેપર(સમાચારપત્ર)માં કયા કયા શહેરો/મુખ્ય મથકો/ દેશનાં નામનો ઉલ્લેખ છે ? _____

_____

- ન્યૂઝપેપર(સમાચારપત્ર)માં ભારત સિવાયના અન્ય કયા કયા દેશના સમાચાર છે ?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 28 - સ્થાનિક વાહનવ્યવહાર

તમારી શાળા કે ઘરના આંગણામાં રજાના દિવસે એક કલાક બેસીને નોંધ કરો કે રસ્તા પર કયા-કયા વાહનો પસાર થઈ રહ્યા છે. રસ્તા પર સૌથી વધારે પ્રમાણમાં કઈ ગાડી (વાહનની) અવર-જવર જોવા મળે છે તેની નોંધ કરો. તમને કયું વાહન ગમે છે ? શા માટે ? તમારા ઘરની આજુબાજુ જોવા મળતાં વાહનોનાં (ગાડીના) નંબર પ્લેટનો અભ્યાસ કરો, નંબર પ્લેટમાં શું લખેલ છે? તે શું દર્શાવે છે ? તેની જાણકારી મેળવવા પ્રયાસ કરો.

ક્રમ	વાહનનું નામ	આવૃત્તિ ચિહ્ન	એક કલાકમાં કેટલા જોવા મળ્યાં ?
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

- વાહનમાં ઈંધણ તરીકે શું પૂરવામાં આવે છે ? _____

  પેટ્રોલનો પ્રતિ લિટર હાલનો ભાવ _____

  ડિઝલનો પ્રતિ લિટર હાલનો ભાવ _____

- તમારા ઘરે કોઈ વાહન હોય, તો તે ક્યારે લાવવામાં આવ્યું ? _____

  તેનું પાર્સિંગ કરાવ્યા તારીખ (વર્ષ સહીત) : _____

  તેનો પાર્સિંગ નંબર : _____

  તેનો વીમો ભરેલ છે ? _____ પ્રિમિયમની રકમ : _____

  વર્ષમાં કેટલી વાર સર્વિસ કરાવવામાં આવે છે ? _____

  PUC સર્ટિફિકેટ છે ? _____

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 29 - ક્ષેત્રીય મુલાકાત-1

તમારા ગામ, શહેર કે વિસ્તારની પંચાયત / મ્યુનિસિપાલિટી, દૂધ ડેરી, આંગણવાડી, સસ્તા અનાજની દુકાન, દવાખાનું, પોસ્ટ ઑફીસ, પોલીસ સ્ટેશન કે અન્ય સરકારી સંસ્થાઓ હોય તો ત્યાં રૂબરૂ મુલાકાત લો. સંસ્થાના નિયમો, કામગીરી, આયોજન-અમલીકરણ, નાગરીકો માટે ચાલતી યોજનાઓ જેવી અનેક બાબતોની જાણકારી મેળવી નોંધ કરી વર્ગખંડમાં ચર્ચા કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ 30 - ક્ષેત્રીય મુલાકાત-2

તમારા ગામ, શહેર કે વિસ્તારની પંચાયત / મ્યુનિસિપાલિટી, દૂધ ડેરી, આંગણવાડી, સસ્તા અનાજની દુકાન, દવાખાનું, પોસ્ટ ઑફીસ, પોલીસ સ્ટેશન કે અન્ય સરકારી સંસ્થાઓ હોય તો ત્યાં રૂબરૂ મુલાકાત લો. સંસ્થાના નિયમો, કામગીરી, આયોજન-અમલીકરણ, નાગરીકો માટે ચાલતી યોજનાઓ જેવી અનેક બાબતોની જાણકારી મેળવી નોંધ કરી વર્ગખંડમાં ચર્ચા કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 31 વેશભૂષા

શાળામાં તમારા મિત્રો સાથે વેશભૂષાનું આયોજન કરો. જેમાં ગાંધીજી, સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ, સ્વામી વિવેકાનંદ, વિર ભગતસિંહ, ચંદ્રશેખર આઝાદ, ઝાંસીની રાણી લક્ષ્મીબાઈ, ડૉકટર, પોલીસ, ખેડૂત, વકીલ, શિક્ષિકા, ફાયરમેન, સૈનિક, પોસ્ટમેન જેવા અનેક વેશભૂષા સાથેના પાત્રો ભજવો.

તમે જે જે વેશભૂષા કરી હોય તેઓના વિશે અહીં ટૂંકી નોંધ કરશો. તેમના જીવનચરિત્ર શાળા પુસ્તકાલયમાંથી મેળવીને વાંચશો. નક્કી કરેલા પાત્ર/વ્યક્તિનો ફોટોગ્રાફ અને તમારો વેશભૂષા ધારણ કરેલો ફોટોગ્રાફ ચોંટાડશો.

પાત્ર/વ્યક્તિનો
ફોટો કે ચિત્ર

તમે વેશભૂષા માટે તૈયાર
થયા ત્યારનો તમારો ફોટો

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 32 સેવાભાવ

તમારા ફળિયા, ગામ કે મહોલ્લામાં વિવિધ સેવાકીય પ્રવૃત્તિઓ કરતાં વ્યક્તિઓ જોયા હશે. તેઓ કઈ કઈ સેવાકીય પ્રવૃત્તિઓ કરે છે તેની નોંધ કરો. સેવાકીય પ્રવૃત્તિ સાથે જોડાયેલ સંસ્થાઓના નામ, સરનામા, સંપર્ક નંબર મેળવો. તમારા ફળિયા કે ગામમાં સેવાભાવી કે પ્રામાણિક વ્યક્તિ/બાળક હોય, તો તેમના ઘરના સભ્યો અથવા તેમની રૂબરૂ મુલાકાત લો. તેમને સારા કાર્યો કરવાની પ્રેરણા કયાંથી મળી, તેઓ શું કાર્ય કરે છે, કેવી રીતે કરે છે, કોણ તેમને મદદ કે પ્રોત્સાહન આપે છે વગેરે જેવી બાબતો જાણો. તેમનો ફોટો મેળવો. શાળામાં, ઘરમાં અને મિત્રો વચ્ચે તેમના સારા કાર્યો અને વિચારો રજૂ કરો. તમે પણ સેવા કાર્યો કરવાનો પ્રયત્ન કરો. તમારા દ્વારા કરવામાં આવેલા સારાં કાર્યોની પણ અહીં નોંધ કરો અથવા તેમની મુલાકાત બાદ તમે શું કરવા કે શું નહિ કરવાનો સંકલ્પ લીધો તે નોંધો.

સેવાભાવી/પ્રામાણિક
બાળક કે વ્યક્તિનો ફોટો

- નામ : _____
- ઉંમર : _____
- સરનામું : _____

_____

_____

- તેમના દ્વારા કયા કામ થાય છે ? _____

- તેમને સારા કાર્ય કરવાની પ્રેરણા કોની પાસેથી મળી ? _____

- અન્ય વિશેષ બાબતો : _____

- મારા સારા કાર્યો / મારાં સંકલ્પો : _____

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 33 મારો મિત્ર

તમારા ઘરની આસપાસ, ફળિયામાં કે ગામમાં દિવ્યાંગ વ્યક્તિ કે બાળક હોય તો તેની રૂબરૂ મુલાકાત લો. દિવ્યાંગ વ્યક્તિના જીવનઘડતરની વાતો જાણો. તેમના અનુભવો નોંધ. તેમનામાં રહેલી શક્તિઓ અને પ્રેરણાત્મક બાબતોની નોંધ કરો. તેમની સાથે મિત્રતાથી તેમને સહયોગી બન્યા હોય તેવી બાબત નોંધો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 34 સ્થાનિક સર્જન

તમારા ગામની સ્થાનિક વિશેષ પ્રવૃત્તિ કે જે અન્ય માટે પ્રેરણાત્મક હોય, વખાણતી હોય, તમારા ગામ કે વિસ્તારના ગૌરવ તરીકેની પ્રવૃત્તિ હોય, તમારા વિસ્તારની હસ્તકલા કે અન્ય કોઈ કલાકારીગરી અથવા વિશિષ્ટ સામગ્રી નિર્માણ કરવામાં આવતી હોય તેવા વ્યક્તિઓની રૂબરૂ મુલાકાત લઈ તે સામગ્રી કે કલા મુજબની પ્રવૃત્તિ તમારી શાળામાં તૈયાર થાય તેવો પ્રયાસ કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 35 વ્યસનમુક્તિ

'વ્યસન કરવાથી થતું નુકસાન' વિષયના ચિત્રો, નાનાં વાક્યો, સૂત્રો તૈયાર કરો. વ્યસનમુક્તિ માટે રેલીનું આયોજન કરો. વ્યસન દૂર કરવા અંગેના પ્રયાસ કરો. તમારા દ્વારા વ્યસનમુક્તિનું પોસ્ટર તૈયાર કરી શાળામાં તેમજ જાહેર સ્થળે લગાવો. અહીં ચિત્રો અને સૂત્રોની યાદી તૈયાર કરો. રેલીનો અહેવાલ પણ અહીં લખો.

- વ્યસનમુક્તિને લગતું ચિત્ર

- વ્યસનમુક્તિને લગતા સૂત્રો :

રેલીનો અહેવાલ

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 36 દંતમંજન

હાલમાં તમે દંતમંજન તરીકે શાનો ઉપયોગ કરો છો ? તમે છેલ્લે ક્યારે દાતણ કર્યું ? તમે કયાં કયાં ઝાડનો ડાળીના દાતણ કર્યા છે ? દાતણ કરી તે અનુભવ નોંધો. ઝાડના દાતણનો સ્વાદ, ફાયદા નોંધો. તમારા મિત્રોને પણ દાતણનો અનુભવ કરાવો. તમારા ઘરના સભ્યોને પણ દાતણનો અનુભવ કરાવો. હાલમાં દંતમંજન કરવાનો એક માસનો કેટલો ખર્ચ થતો હશે ? સ્વદેશી બનાવટની વસ્તુ છે ? ચકાસો નોંધો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

મારો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ : _____
- વિષય : _____
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો: _____
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કાર્ય કર્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું જાણવા મળ્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઈંગ માટેની ખાલી જગ્યા

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

મારો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ : _____
- વિષય : _____
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો: _____
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કાર્ય કર્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પ્રૉજેક્ટ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું જાણવા મળ્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઈંગ માટેની ખાલી જગ્યા

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

મારો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ : _____
- વિષય : _____
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો: _____
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કાર્ય કર્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પ્રૉજેક્ટ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું જાણવા મળ્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઈંગ માટેની ખાલી જગ્યા

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

મારો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ : _____
- વિષય : _____
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો: _____
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કાર્ય કર્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પ્રૉજેક્ટ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું જાણવા મળ્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઈંગ માટેની ખાલી જગ્યા

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

નોંધ

ઇકો ક્લબ અંતર્ગત શાળાકીય પ્રવૃત્તિઓ

માસ	થીમ	ધો: ૧ થી ૫	ધો: ૬ થી ૮	ધો: ૯ થી ૧૨
ઓગસ્ટ	વૃક્ષારોપણ ઝુંબેશ હરિયાળી મહોત્સવ ઉજવણી	• વૃક્ષારોપણ અને ઉછેર, સંવર્ધન • જળશક્તિ અભિયાન અંગે જાગૃતિ	• વૃક્ષારોપણ અને ઉછેર, સંવર્ધન • જળશક્તિ અભિયાન અંગે જાગૃતિ • મારી શાળા સુંદર શાળા સ્પર્ધા	• વૃક્ષારોપણ અને ઉછેર, સંવર્ધન • જળશક્તિ અભિયાન અંગે જાગૃતિ અનેપાણી બચાવો • મારી શાળા સુંદર શાળા સ્પર્ધા
સપ્ટેમ્બર	સ્વચ્છતા ઝુંબેશ ઉજવણી	• સ્વચ્છતા પખવાડિયા ઉજવણી, નજીકના વિસ્તારમાં જાગૃતિ માટેની રેલી	• સ્વચ્છતા પખવાડિયા ઉજવણી નજીકના વિસ્તારમાં • જાગૃતિ માટેની રેલી, જળશક્તિ અભિયાન અંગે જાગૃતિ • લોકગીત સ્પર્ધા • નિબંધ લેખન સ્પર્ધા	• સ્વચ્છતા પખવાડિયા ઉજવણી નજીકના વિસ્તારમાં • જાગૃતિ માટેની રેલી, જળશક્તિ અભિયાન અંગે જાગૃતિ • લોકગીત સ્પર્ધા • નિબંધ લેખન સ્પર્ધા
ઓક્ટોબર	વેસ્ટમાં થી બેસ્ટ ઝુંબેશ	• કાગળની બેગ બનાવવાની કામગીરી • વેસ્ટ મટીરિયલમાંથી આર્ટ અને ક્રાફ્ટ વર્ક • વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ બનાવવાની સ્પર્ધા • પાણી, વીજળી અને અન્ય કુદરતી સંશાધનો બચાવોઅંગેની જાગૃતિ અભિયાન • વર્લ્ડ હેન્ડવોશ ડે અંગેની જાગૃતિ અને ઉજવણી	• વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ બનાવવાની સ્પર્ધા • જુદા જુદા પ્રકારની વનસ્પતિનું એકત્રીકરણ • કાગળની બેગ બનાવવી • વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ બનાવવાની સ્પર્ધા • પ્લાસ્ટિકની ખરાબ અસરો અને પ્લાસ્ટિકનો ઓછો ઉપયોગ કરવા અંગે સામાજિક જાગૃતિ • વર્લ્ડ હેન્ડવોશ ડે અંગેની જાગૃતિ અને ઉજવણી	• જમીનનો વધુમાં વધુ ઉપયોગ કરવા અંગે પ્રેરણા સંદર્ભે કામગીરી • વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ બનાવવાની સ્પર્ધા • પ્લાસ્ટિકની ખરાબ અસરો અને પ્લાસ્ટિકનો ઓછો ઉપયોગ કરવા અંગે સામાજિક જાગૃતિ • વર્લ્ડ હેન્ડવોશ ડે અંગેની જાગૃતિ અને ઉજવણી
નવેમ્બર	રમતોત્સવ	• જુદા જુદા પ્રકારની રમતોનું આયોજન (વ્યક્તિગત અને સામૂહિક રમતો) • બાલદિનની ઉજવણી • ચિત્ર સ્પર્ધા	• એથ્લેટીક અને અન્ય રમતોની સ્પર્ધાનું આયોજન • બાલદિનની ઉજવણી • ચિત્ર સ્પર્ધા	• એથ્લેટીક અને અન્ય રમતોની સ્પર્ધાનું આયોજન • બાલદિનની ઉજવણી • ચિત્ર સ્પર્ધા
ડિસેમ્બર	વિજ્ઞાન અને ગણિત મેળો	• શાળાઓમાં વિજ્ઞાન અને ગણિત સપ્તાહની ઉજવણી	• શાળાઓમાં વિજ્ઞાન અને ગણિત સપ્તાહની ઉજવણી • કોયડા સ્પર્ધા • વિવિધ શૈક્ષણિક સામગ્રી/નમૂનાનું પ્રદર્શન	• શાળાઓમાં વિજ્ઞાન અને ગણિત સપ્તાહની ઉજવણી • કોયડા સ્પર્ધા • વિવિધ શૈક્ષણિક સામગ્રી/નમૂનાનું પ્રદર્શન
જાન્યુઆરી	પતંગોત્સવ અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ	• પતંગ બનાવવાની હરિફાઈ • શાળામાં પતંગોત્સવ • શાળા શુશોભન • વર્ગ શુશોભન સ્પર્ધા	• પતંગ બનાવવાની હરિફાઈ • શાળામાં પતંગોત્સવ • શાળા શુશોભન • વર્ગ શુશોભન સ્પર્ધા	• પતંગ બનાવવાની હરિફાઈ • શાળામાં પતંગોત્સવ • શાળા શુશોભન • વર્ગ શુશોભન સ્પર્ધા
ફેબ્રુઆરી	પર્યાવરણ જાગૃતિ ઝુંબેશ	• પ્રેરણાદાયક વાર્તા સ્પર્ધા • શિક્ષકો દ્વારા જમીન, પાણી, હવા અને અવાજના પ્રદૂષણ વિશે જાગૃત્તિ • પર્યાવરણને લગતી વીડીયો અને શોર્ટ ફિલ્મ બતાવવી	• જમીન, પાણી, હવા અને અવાજના પ્રદૂષણ અંગે જાગૃતતા લાવવા માટેની ચિત્ર સ્પર્ધા, નિબંધ સ્પર્ધા, પોસ્ટર નિર્માણ,સૂત્રલેખન (સ્લોગન) બનાવવા • પર્યાવરણ ઉપર ચર્ચા અને પરિસંવાદ • પાણી, વીજળી અને બીજા કુદરતી સ્ત્રોતો બચાવવા માટે જાગૃતિના કાર્યક્રમ	• જમીન, પાણી, હવા અને અવાજના પ્રદૂષણ અંગે જાગૃતતા લાવવા માટેની ચિત્ર સ્પર્ધા, નિબંધ સ્પર્ધા, પોસ્ટર નિર્માણ, સૂત્રલેખન (સ્લોગન) બનાવવા • પર્યાવરણ ઉપર ચર્ચા અને પરિસંવાદ પાણી, વીજળી અને બીજા કુદરતી સ્ત્રોતો બચાવવા માટે જાગૃતિના કાર્યક્રમ

પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક

ધોરણ 5

પાયાની સાક્ષરતા અને અંક જ્ઞાન

ગુજરાત શૈક્ષણિક
સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ
ગાંધીનગર

શિક્ષણનો અધિકાર
સમગ્ર શિક્ષા
સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે

ગુજરાત શાળા શિક્ષણ પરિષદ
સમગ્ર શિક્ષા
સેક્ટર-૧૭, ગાંધીનગર.

આ સામગ્રી સમગ્ર શિક્ષા, ગાંધીનગર તરફથી વિનામૂલ્યે આપવામાં આવેલ છે. (વર્ષ - 2024-25)